

SUTYEN TARİHİNDE BİR GEZİNTİ

Korse cenderesinden kurtuluş ve özgürleşme

Gündelik hayatın vazgeçilmez bir giyimi haline gelmiş sutyenin, bundan çok değil yaklaşık 100 yıl kadar önce kadınlar için ne denli heyecan verici ve devrimci bir buluş olduğunu bilir miydiniz?

Dr. Serhat Totan

Sutyen, o dönemin boğucu korselerinden kurtararak rahat hareket etmeyi ve nefes alabilmeyi sağlayarak kadınların kendilerini ifade etmelerinde olağanüstü bir özgürlük sağlamıştı. Yıllar içindeki evrimine bakınca, sutyenin ayrıca kadın olmanın da bir sembolü haline dönüştüğünü görüyoruz. Her ne kadar o dönemin sutyenleri bugünkülerle kıyaslanamaz derecede kısıtlayıcı ve olabildiğince memeyi baskılayıcı olsalar da, yine de korse cenderesinden kurtarıyordu. Hatta 1929 yılında düz göğüs modası nedeniyle bir sutyen firması bir modelini "boyishform (erkek gibi)" olarak adlandırmıştı.

Tarih 1914

Mary Phelps Jacob (Caresse Crosby olarak ta bilinir) iki peçete ve bir pembe kurdela kullanarak ilk sutyeni 1914'te yaptı ve buluşunun hemen patentini aldı. Ancak bazen dünyayı sarsacak bir buluşu yapmak bile eğeri onu pazarlayacak beceriniz yoksa yeterli olmuyor. Mary Jacob da pazarlamasını yapamayınca patentini 1500 dolara Warner's Corset Company'ye sattı. Daha sonra bu patentin değerinin 15 milyon dolara çıktığını görseydi ne hissedirdi acaba? Sutyenin kullanıma geçmesi gerçek anlamda da sanki kadının toplum hayatında da özgürleşmesinin fitilini ateşleyen olmuştu. İlginç bir tesadüfle Amerika'da kadınlara oy kullanma hakkının verilmesi 1920 yılına rastlar!

"Liar, liar, bra on fire."

Bu arada sutyenden memnun olmayanlar da vardı. Sutyenin memeleri yeniden şekillendirmede kullanımı ve dışarıdan aldatici bir görünüm vermesini sinir bozucu bulan Fransız yazar **Louis Ferdinand Céline**, bir tanımlamasında "sutyen gibi yalancı" deyimini kullandı.

Sutyenin asıl devrimi 1937'de **Dupont** tarafından Naylon'un keşfi ile oluyor ve adeta yeni bir çığır açılıyor. Günümüzde de yaratıcılıkta sınır tanımayan sutyen tasarımlarının temelinde hala naylon kullanımı yatıyor.

1930'larda düz göğüs talebinin yerine kadınların konturları daha belli olsun, ama memeler birbirinden olabildiğince ayrı olsunlar tercihi ön plana çıktı. Bununla birlikte önceleri kullanılmayan yeni bir tanımlama ile tanışıldı: Cup Size A B C D... gibi. Ama "cleavage" yani memeleri birbirine yaklaştırarak dekolte bölgesinin gösterilmesi söz konusu değildi!

Bu dönemlerde beyazın yanında pembe başta olmak üzere başka renkler kullanılmaya başlandı. Ayrıca kadınların daha seksi ve çekici görünmek amacıyla saten, ipek gibi lüks malzemeler kullanılarak yapılan sutyenler üretilmeye başladı. Çünkü Greta Garbo ve birkaç ünlü daha filmlerde sutyenleriyle boy göstermeye başlamıştı.

Savaş sonrası patlama

1940'lı yılların başları, savaş yılları nedeniyle pek

renkli değildi. Ancak savaşın bitimi ekonominin yeniden canlanması ile Christian Dior göğüs-bel-kalça konturlarını belli eden ve "new look" olarak adlandırdığı kavramla tanışıldı.

1950 yılları ise sutyenin gelişiminde oldukça heyecan vericiydi. Sanayici Charles Langs kendiliğinden yapışan sutyeni buldu. Askısız, kopçasız ve ağırsız kullanım

sloganyyla, bir hayli de popüler oldu. Ardından omuzları açıkta bırakan giysilerle kullanılmak üzere "strapless" olarak tanımlanan sutyen, aktrist **Lara Turner**'in "Merry Widow" filminde kullanımını takiben bir moda hiti haline geldi. Memelerin olabildiğince birbirinden ayrı durması modası ise, 1957 yılında Jane Russell'in "The Outlaw" adlı filmindeki görünümünü takiben sona erdi.

Victoria's Secret'a doğru

1960'lar No-Bra Bra yıllarıydı. Sutyen giyip ama giymemiş gibi olmak isteyen kadınların imdadına Rudi Gernreich yetişti ve Lycra kullanımı ile sutyenler popüler oldu. Yine bu yıllarda doktorlar sutyen kullanılmadığında memelerin bağlarının zayıflayarak daha fazla sarktığını açıkladılar. Buna karşın California'dan bayan bir mühendis "sutyensiz Cuma" akımını başlattı.

Victoria's Secret ve 1970'ler...Bayanlara iç çamaşırını kullanımında birbiriyle uyumlu takım kullanımını öğreten Victoria's Secret oldu. Sadece göğüslerin değil tüm vücudun algılanmasını ve çekiciliğini ön plana çıkarmayı başaran marka yaratıldı. 70'ylların sonuna doğru jogging

bir akım haline gelince de daha fazla destekleyen sporcu sutyenleri görücüye çıktı. Zaman içinde de bu bunlar hem sutyen hem de üst giyim olarak iki işlevi yerine getirmeye başladılar.

Kadınlar artık memelerini giysi ve aksesuarlar ile şekillendirmede en uç noktaya ulaşmışlardı. Bundan sonrası ise dışarıdan müdahale ile değil şekillendirmeye çalıştıkları şeye direkt müdahale ile olabildi. Böylece 1980'li yıllar meme estetik cerrahisinde müthiş ivmelenmenin olduğu yıllardı. Özellikle de meme büyütme en

popüler estetik meme girişimi haline geldi.

Günümüzde meme şekillendirme gelebileceği son nokta olan cerrahi yöntemlere gelip dayandı. Gelecek 100 yıl bizlere neler getirir veya torunlarımız bu günleri nasıl anlatır şimdiden bilmek elbette mümkün değil. Ancak umalım ki birer hoş sada olarak anılalım..

Grafik bilim

Ölümlerle sonuçlanan trafik kazaları 2013 verileri

